

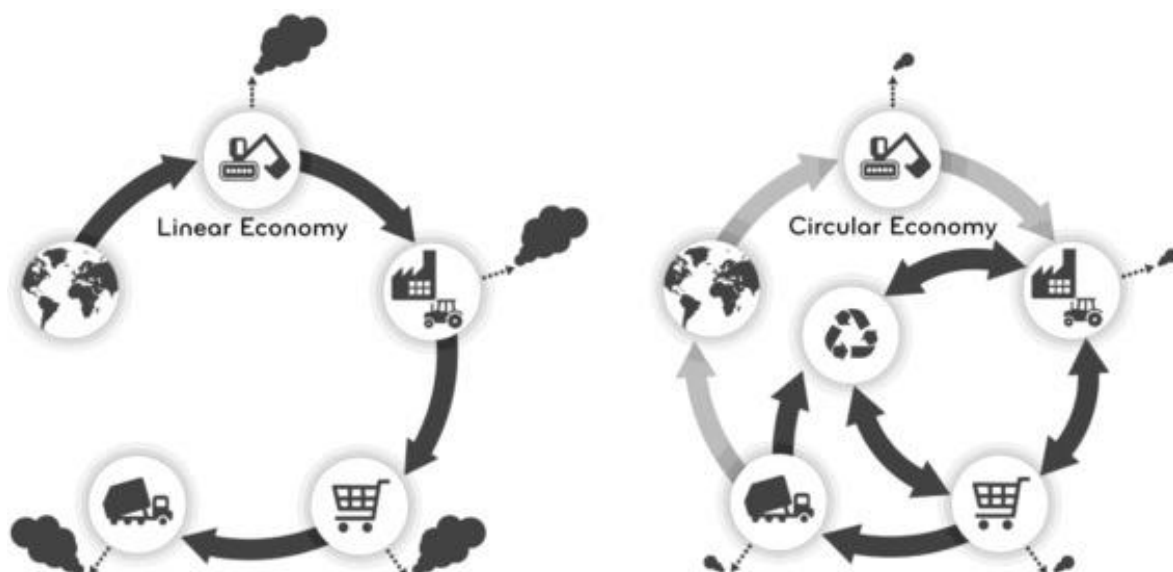
We evolueren steeds meer naar een wegwerpmaatschappij, dit terwijl het tegenovergestelde 'een duurzame maatschappij' zich opdringt om een catastrofale milieucrisis terug te dringen

Toen ik mijn mailbox open deed en een uitnodiging zag om deel te nemen aan de Vlaamse Scriptieprijs was ik aangenaam verrast. Dit is een unieke kans om mijn onderwerp van de bachelorproef in de picture te kunnen zetten. Want 'ja zeker', mijn onderwerp verdient het om in de aandacht gezet te worden! Dit artikel gaat over duurzaamheid en circulaire economie in de Vlaamse optiekwereld.

In de zoektocht naar de mogelijkheden om duurzaamheid een omkadering te kunnen geven, stuitte ik op het concept 'circulaire economie'. Dit is een academische definitie/een economisch concept, waarvan ik in eerste instantie nog nooit gehoord had. Nadat ik mij verder verdiepte had in de academische literatuur over circulaire economie en duurzaamheid, werd het duidelijk dat circulaire economie mijn leidraad zou worden om duurzaamheid in een wetenschappelijk onderzoek te kunnen meten.

Wat is circulaire economie?

Het concept 'circulaire economie' reikt oplossingen aan om duurzaamheid meer praktisch te kunnen hanteren. Duurzaamheid wordt veelal omschreven als de nood om milieu-impact terug te dringen, maar gaat niet enkel over ecologische dimensies. Sociale en economische dimensies zijn niet los te zien van de ecologische. Wanneer bijvoorbeeld een zelfstandige optiekzaak 'duurzaamheid' wil promoten, volstaat het niet enkel om een montuur te verkopen uit een biologisch afbreekbaar materiaal, maar moet de productie van deze ook verzekeren dat er sociaal en economisch verantwoord wordt geproduceerd. Daarnaast kan circulaire economie gezien worden als een concept dat duurzame doelen ondersteunt en het mogelijk maakt deze te meten.

Figuur 1: Verschillen van een lineaire economie versus een circulaire economie (Sauvé, Bernard, & Sloan, 2016)

Circulaire economie betekent eigenlijk een concept van een economie waarin geen waardeverlies meer optreedt van geproduceerde materialen (zie figuur 1). In zijn uiterste vorm betekent dit dat er geen afval meer geproduceerd wordt. De bekendste methoden om dit te bekomen zijn gekend onder de R-strategieën van de circulaire economie, met name in prioriteit van meest doeltreffend tot minst doeltreffend; *reduce, reuse, recycle en recovery*. Deze komen overeen met de instructies vanuit de EU betreffende afvalhiërarchie (zie figuur 2).

Figuur 2: De afvalhiërarchie volgens de normen van de EU (Nehrenheim, 2014)

Hoe evolueren van een wegwerpmaatschappij naar een duurzame maatschappij?

Het reduceren van materiaalverbruik, hergebruiken van materialen, recycleren van materiaalafval en herwinnen van energie uit afval, horen dus thuis in een circulaire economie. Als toepassing op de optiekwereld, kan je denken aan het hergebruiken van een bestaand montuur, wanneer enkel de brillenglazen dienen vervangen te worden. Een ander voorbeeld zijn contactlensfabrikanten die afval terugnemen van hun contactlensverpakkingen om deze opnieuw te gebruiken in nieuwe materialen. Het grote doel dat voor ogen moet gehouden worden is dat iedereen zijn verantwoordelijkheid dient op te nemen. De producent moet het mogelijk maken dat hun product circulair kan gehouden worden. De opticien moet de boodschap kunnen doorgeven aan de consument en zelf een circulair gamma aanbieden. De consument dient de instructies op te volgen en niet deel te nemen aan onnodige overconsumptie.

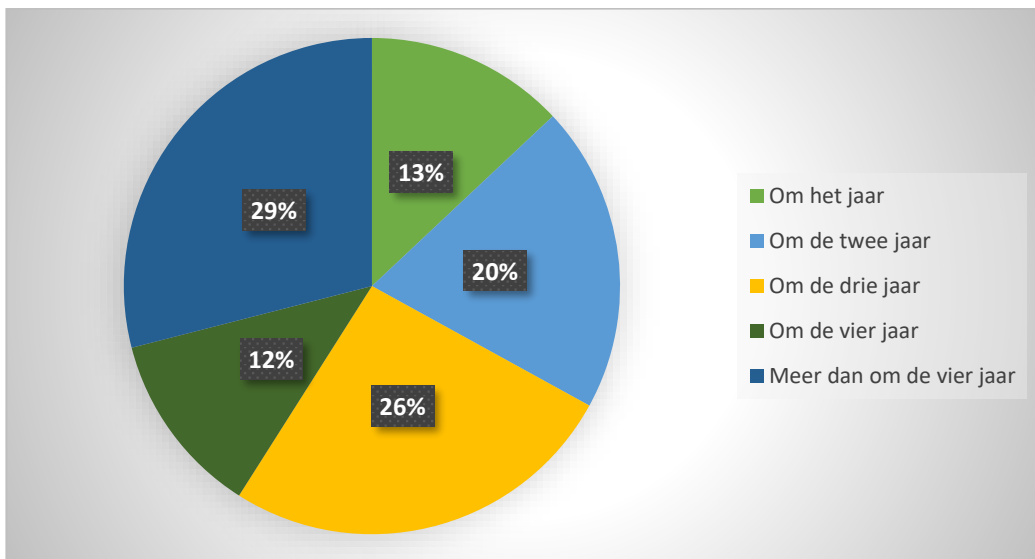
Is circulaire economie reeds van toepassing in de Vlaamse optiekwereld?

Het onderzoek werd uitgevoerd aan de hand van een evaluatie-instrument voor eco-innovatie (het eco-ontwerp strategiewiel van Mestre & Cooper, 2017), d.m.v. interviews bij zeven producenten en d.m.v. enquêtes bij 137 zelfstandige opticiens in Vlaanderen en 150 Vlaamse consumenten van brillen en/of contactlenzen.

Uit de resultaten van dit onderzoek bleek dat er nog geen sprake is van een inbedding van de circulaire strategieën tijdens de opeenvolgende fasen in een productlevenscyclus. Dit gaat dan over de selectie van materialen, de reductie van materialen, de productietechnieken, de distributie en transport, de verbruikersfase, de levensduur van materialen en het einde van de product-levensduur.

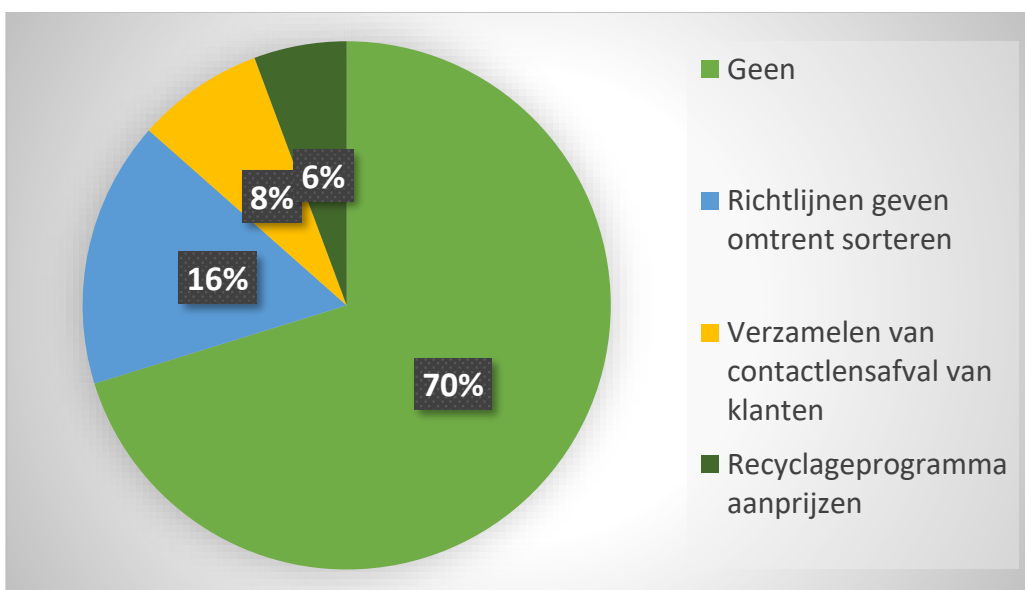
Grafieken en weetjes op een rij

- De meeste consumenten kopen na vier jaar een nieuwe bril en reduceren daarbij het volume van hun materiaalgebruik (zie figuur 3).

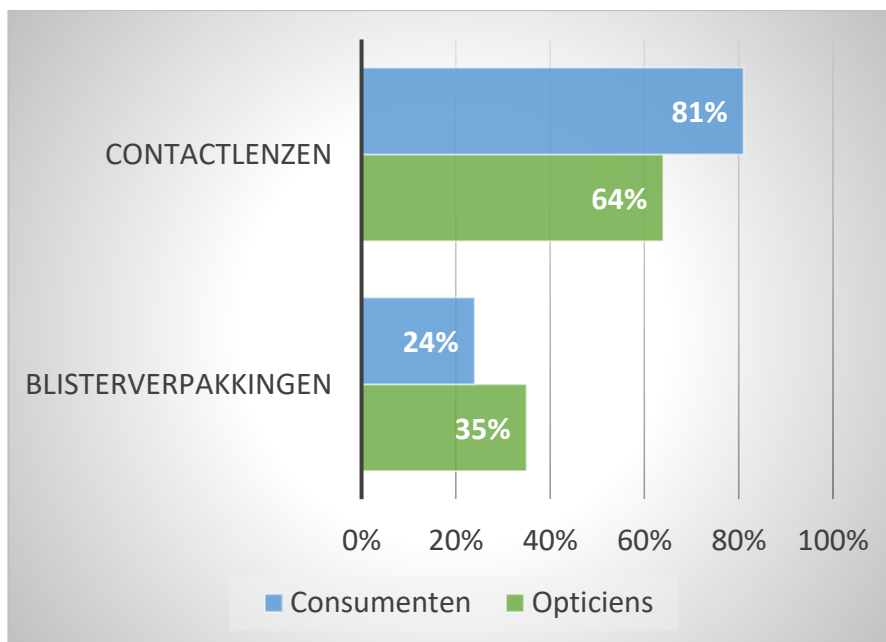
Figuur 3: Aankoop van een nieuwe bril

- Opvallend is het gebrek aan informatie naar de consument toe betreffende duurzaam contactlensgebruik (zie figuur 4).

Figuur 4: Ecologische inspanningen door opticiens m.b.t. contactlenzen

- Een belangrijke voorwaarde om recyclage doeltreffend te maken is het juist sorteren van contactlenzen en contactlensafval. Opvallend kwam uit de studie naar voor dat noch de opticiens, noch de consument hier goed op scoren. Zo weten de meeste wel dat contactlenzen thuis horen bij restafval, maar is de kennis over juist sorteren van blisterverpakking onvoldoende gekend. Waardoor maar al te vaak het perfect te recyclen plastic, niet bij het plastic terecht komt en de aluminiumfolie niet eerst apart verwijderd wordt van de blister (zie figuur 5).

Figuur 5: Juist sorteren van contactlensafval

Evolueren naar een circulaire toekomst

Zoals blijkt uit het artikel is er nog een hele weg te gaan. Gelukkig kan je zelf initiatief nemen door bijvoorbeeld betrouwbare bronnen te raadplegen en informatie te verzamelen van merken die transparant zijn over hun ecologische voetafdruk. Enkele andere tips zijn bijvoorbeeld het kiezen van monturen uit hout, uit bio-acetaat cellulose*, uit gerecycleerde PET flessen, uit gerecycleerd steriel staal, uit gerecycleerde bio-nylon* of uit gerecycleerde acetaat cellulose*. Of het kiezen van de meest milieuvriendelijke contactlenzen van het *daily wear* contactlensgamma. Na gebruik van het materiaal dienen juiste sorteer-instructies opgevolgd te worden. Denk bijvoorbeeld aan het schenken van monturen aan het goede doel. Tot slot sluit ik af met het advies te communiceren over duurzaamheid binnen de optiekwereld, want communicatie is de sleutel tot verandering.

*Acetaat cellulose en nylon zijn kunststoffen die verwerkt worden in brilmonturen.

02/10/2020, artikel geschreven door Britt Dekerf (recent afgestudeerd aan de Co-Hogeschool Odisee te Brussel, Bacheloropleiding Optiek & Optometrie)

Referenties

- Mestre, A., & Cooper, T. (2017). Circular Product Design. A Multiple Loops Life Cycle Design Approach for the Circular Economy. *The Design Journal*, 20(1), S1620-S1635. doi:10.1080/14606925.2017.1352686
- Nehrenheim, E. (2014). Waste Management: Introduction. *Earth Systems and Environmental Sciences*. doi:10.1016/B978-0-12-409548-9.09166-1
- Sauvé, S., Bernard, S., & Sloan, P. (2016). Environmental sciences, sustainable development and circular economy: Alternative concepts for trans-disciplinary research. *Environmental Development*, 17, 48-56. doi:doi:10.1016/j.envdev

Link

https://www.powtoon.com/online-presentation/f5RrOxo8K9A/?utm_medium=SocialShare&utm_campaign=email%2Bshare%2Bby%2Bowner&utm_source=player-page-social-share&utm_content=f5RrOxo8K9A&utm_po=29123161&mode=movie